

**Til: Stortingets transportkomité
Stortingets kommunal- og forvaltningskomité**

Vedr. Høring Prop 1S Statsbudsjettet 2026

Uten økt statlig finansiering legges det opp til en planlagt nedbygging av kollektivtilbudet

Kollektivtrafikkforeningen er bekymret for at regjeringens budsjettforslag legger opp til en planlagt nedbygging av kollektivtilbudet mange steder rundt omkring i Norge. Vi anslår et merbehov på om lag 1 mrd. kr i 2026 for å opprettholde dagens kollektivtilbud.

Kollektivtrafikkforeningen er en nasjonal bransjeorganisasjon for offentlige aktører som planlegger, kjøper og markedsfører kollektivtrafikk- og mobilitetstjenester. Våre medlemmer er svært bekymret for hvilket tilbud de evner å gi innbyggerne framover uten økt statlig finansiering.

Kollektivtransport gir store samfunnsgevinster, populære klimakutt, og mange jobber

Tall fra Storbritannia viser at 1 pund brukt på buss gir en økonomisk avkastning på 4,5 pund, gjennom større arbeidsmarkedsregioner og mindre kø. I Norge kan nullvekstmålet spare samfunnet for 13,5 mrd. kr hvert år pga. mindre behov for infrastruktur. Kollektivtrafikk er ifølge Miljødirektoratet blant de mest effektive klimatiltakene. I 2023 jobbet 17.500 mennesker i kollektivtrafikken og den er en sentral del av sivil transportberedskap.

Kraftig kostnadsvekst og store rutekutt i mange fylker

Kostnadene i bussmarkedet har hatt en realvekst med hele 25 %. En undersøkelse gjennomført av KS viser at busskontrakter som er fornyet i 2025 har hatt en kostnadsvekst på 30 %. Som følge av dette har flere fylker gjort store kutt i tilbudet, og flere står på trappene. TØI (2025) dokumenterer at situasjonen med stor sannsynlighet blir verre fremover.

Kollektivtrafikkforeningen har samlet en fylkesvis oversikt over gjennomførte og planlagte kutt i kollektivtilbudet. Her er noen eksempler:

- Flere fylker har allerede før 2025 måttet kutte betydelig i ruteproduksjonen, som Østfold (kutt på 10 %) og Nordland (10 %).
- Rogaland fornyet busskontrakter i 2025 med 34 % kostnadsvekst for samme ruteproduksjon. Som følge av dette har Rogaland besluttet å redusere rutetilbudet med ca. 10,5 % i to omganger i 2026. Fra 1. oktober økte billettprisene med 7 % i snitt. Det planlegges ytterligere beslutninger om kutt i busstilbudet og økte billettpriser i forbindelse med budsjettbehandlingen i desember.
- Vestfold fornyet busskontrakt i 2025, med 26 % kostnadsvekst for samme ruteproduksjon. Uten nye midler foreslår fylkesdirektøren å kutte ruteproduksjonen med 20 %, med halvparten i 2026 og halvparten i 2027. I tillegg foreslås det å øke billettprisene 10 % utover KPI. Det forventes et betydelig fall i kollektivandelen i fylket.

- Innlandet må fornye flere busskontrakter i perioden 2027-31. Med kostnadsvekst som man har sett i andre fylker, forventes økte kostnader på ca. 350 mill. kr. Lovpålagt skoleskyss utgjør 76 % av ruteproduksjonen i fylket. Selv om man hypotetisk skulle avvikle hele det øvrige kollektivtilbudet, ville det likevel ikke være nok midler til å dekke den kraftige kostnadsveksten som følger av nye kontrakter.
- AKT i Agder står midt i forberedelser til å fornye busskontrakt for Kristiansand med virkning fra 2028. Dersom kostnadsveksten blir 30 % som man har sett i andre fylker, innebærer det ca. 110 mill. kr i økte årlige driftskostnader. Om AKT skulle dekke inn en så stor kostnadsøkning, måtte man for eksempel fjerne 75 % av avgangene med metrobuss, eller å ta bort 1 av 3 bussavganger i hele Kristiansandsområdet.
- AtB i Trøndelag forbereder fornyelse av busskontrakt i Trondheim fra 2029, og øvrige kontrakter på buss, båt og ferge kommer de påfølgende år. Dersom kostnadsveksten blir 30 % som man har sett i andre fylker, innebærer dette en økning på ca. 1 mrd. kr utover dagens kostnadsramme på 3,4 mrd. kr. AtB utreder derfor nå bl.a. et minusalternativ for Stor-Trondheim som innebærer at kollektivtilbudet fra 2029 blir nedskalert til nivået for sommerferietilbudet hele året, noe som vil innebære at ca. 1 av 3 avganger forsvinner.

Helt avgjørende med økte statlige midler

Økt statlig finansiering og nye virkemidler er avgjørende for å unngå en planlagt nedbygging av kollektivtilbudet over store deler av landet. En slik situasjon vil være stikk i strid med nasjonale mål (nullvekstmålet, klimamål), og føringer i NTP om å bruke eksisterende infrastruktur effektivt.

- **Vi anslår et merbehov på om lag 1 mrd. kr i 2026 for å opprettholde dagens kollektivtilbud.**
- **Økte bevilgninger bør rettes inn for å utvikle et mer effektivt og fremtidsrettet kollektivtilbud, ikke bare verne om tilbudet slik det er i dag.**
- **Økte midler kan fordeles som rammetilskudd til fylkeskommunene, og/eller byvekst- og belønningsavtalene.**

I rapporten Ny normal for kollektivtrafikken anbefaler Jernbanedirektoratet, Kollektivtrafikkforeningen, KS, NHO Transport, Spekter og Statens vegvesen flere bilrestriktive tiltak, herunder reduksjon i elbilfordeler, skattlegging av arbeidsgiverbetalt parkering, og innføring av veipricing. Dette er virkemidler som kan bidra til å finansiere økt statlig satsing på kollektivtrafikk. I tillegg kommer redusert behov for kostbare investeringer i ny infrastruktur gjennom økt satsing på kollektivtrafikk. Kollektivtrafikkforeningen er positiv til regjeringens forslag om å trappe ned elbilfordelene.

I valgkampen har flere partier tatt til orde for lavere billettpriser. Vi vil advare mot eventuelle takstreformer uten å samtidig bevilge betydelig økte rammer til kollektivtilbudet. Kollektivtrafikken snur selv alle steiner for å redusere kostnader og øke konkurransen i bussmarkedet, både hos det enkelte medlem og i fellesskap gjennom Kollektivtrafikkforeningen og med andre samarbeidspartnere.

Øvrige virkemidler for å styrke kollektivtrafikken:

I tillegg til økte statlige midler, kan Stortinget bidra med flere virkemidler for bedre og mer effektiv kollektivtrafikk.

Fremkommelighet: Åpne for å ta i bruk kamerateknologi til trafikkregulering for å få bussen ut av køen og øke fremkommeligheten for kollektivtrafikken. Et tilsvarende regelverk utredes av Statens vegvesen for å håndheve nullutslippssoner. Dette er et virkemiddel som kan gi store økonomiske besparelser for kollektivtrafikken, og raskt gi de reisende et bedre tilbud.

Skattefradrag og satsing på bedriftsmarkedet: Innføre skattefradrag for arbeidsgiverbetalte kollektivbilletter, etter modell fra Sverige, Finland, Tyskland, Nederland. En nøkkel for å lykkes med omfattende satsing på bedriftsmarkedet som kan øke kollektivselskapenes inntekter vesentlig.

Digital samordning: Bygge opp om bransjens ambisjon om ett felles samarbeid for digital tjenesteutvikling, og gi incentiver til å utvide og raskt ta i bruk nye nasjonale fellestjenester.

Sømløse reiser med tog og kollektiv: Gjøre det sømløst å bytte mellom tog og øvrig kollektivtrafikk i hele Norge, gjennom å innføre bruttoavtaler med togoperatørene, og takstsamarbeid basert på en avtalt fastpris med alle relevante fylkeskommunale kollektivselskaper.

Samordne offentlige innkjøp: Sette i gang et pilotprosjekt med mål om å samordne offentlig betalt bestillingstransport som f.eks. pasientreiser, TT-transport, kommunal eldretransport/serviceruter, og individuelt tilpasset skoleskyss, med mål om bedre tjenester og mer kostnadseffektive løsninger.

Ny «kollektivtrafikklov»? Utrede og modernisere transportlovgivningen, slik at de fylkeskommunale kollektivselskapene kan innta en utvidet «dirigentrolle» for ulike transporttjenester som elsparkesykler, bestillingstransport, samkjøring, bildeling, selvkjørende transport mm. i sine regioner. Det vil kunne gi innbyggerne et bedre og mer samordnet tilbud.

Flere sjåfører: Lage en plan for økt rekruttering av sjåfører og redusert sykefravær, sammen med oppdragsgivere, operatører og fagforeninger

NTP: Gi transportetatene i samarbeid med KS og de fylkeskommunale kollektivselskapene i oppdrag å utrede virkemidler for at kollektivtrafikken kan ta store markedsandeler fra privatbilen i neste NTP-periode, og hvor mye dette kan spare av utslipp, arealer og investeringer.